

Ese de două ori in septemana:

Joi-a si Duminec'a.

Pretulu de prenumeratiune:

pre anu intregu . . . 6 fl. v. a.
diugetate de anu . . . 3 fl. v. a.
patrariu de anu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Roman'a si strainetate:

pre anu intregu . . . 9 fl. v. a.
diugetate de anu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Foia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina” in Aradu, cancelari'a, episcopesc'a.

Pentru publicatiunile de trei ori, ce contien cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sime garmond) taes'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. era mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretulu publicatiuniloru se se anticipe.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Administratiunea fondurilor comune bisericesci si scolare.

Publicamu mai la vale observarile, unui expertu si veteranu barbatu, asupra proiectulu de regulamentu, ce s'a lucratu de comisiunea sinodala. In catu acele privescu regulamentulu pentru o administratiune comuna le respectamu si apretiuimu, dar comunismulu nu este esentia, nici necesitatea in administratiunea fondurilor, de aceea conformu promisiunei facute venimu a ne ocupa pucinu si cu acesta cestiune interesanta.

Biserica romaniloru din partile austro-ungurene, carea mai bine de unu secolu si diugetate a statu sub ierarchia serbesca, prin reinfintiarea metropoliei nostre ardelene, devenindu ea autocefala, de sine statatoria, incepu a conduce si indeplini de sine afacerile sale administrative si economice. A intimpinatu ea si intimpina inca mari dificultati pe terenulu administratiunei, caci puterile ei materiale fiindu storse de catra coreligionarii serbi, abia cu mari greutati pote a se reculege.

Dupa impacatiunea din 1871 incheiata la Carlovetiu, romanii din diecesele Aradului si Caransebesiului in chipu de desdaunare primira dela serbi: *fondurile*, ce adi se numescu *comune*, administrate prin o epitropia provisoria. Multele sacrificie si lupte cu cari s'a castigatu fondurile aceste, de dreptu ale bisericei nostre, ne insufla ingrigiri mari pentru administratiunea loru in viitoriu. Sunt fondurile aloru doue diecese. Aici jace greutatea cea mai mare in administratiune. Trebuie cercatu modulu celu mai usioru de administratiune, deodata si celu mai corespondentiu pentru fructificarea fondurilor si ajutorarea poporulu credintiosu.

Consistoriulu este unu asediamentu vechiu in biserica noastra, acestuia s'a concediutu totu deuna chivernisirea averiloru eparchiali, sub greumentulu responsabilitatii si a consciintiei. Sistem'a consistorieloru astadi este multu mai perfecta ca in trecutu; acestea se impartu in trei senate cu trei referenti bine salarisati, avendu fiacarele a-si duce agendele ce cadu in resortulu seu pana candu in trecutu tote agendele consistoriali le ducea unu singuru notariu. Nu potemu ca averea eparchiei s'o concedemu altei corporatiuni, afora de consistoriu. O administratiune, seperata de consistoriu si de capulu diecesei, de Episcopu, este cu totulu nepotrivita, n'are basa in statutu, nu ni da nici garantia destula. Necesitate invederala, ca fondurile trebuie se se imparta, manipulandu-si fiacare diecesa averea sa dupa placu.

Suntemu noi ore amicii progresului si ai intereselor bisericei atunci, candu pentru manipularea unei parti intregitorra din averea eparchiei, amu infiintia unu altu consistoriu. *privilegiatu*: directiunea administrativa de fonduri? Membrii consistoriali au facutu si facu servitii gratuite bisericei, si acu dintr'odata se ne tredimu cu posturi grase, acolo unde potemu fi si fora ele, membrii provediuti cu diurne si spese de calatoria! Administratiunea fonduriloru pana acuma s'a facutu in comunu prin

epitropia provisoria, de aci insa nu urmeza, ca acest'a trebuie se o observamu pentru totudeuna. Odata totu va trebui ele se se imparta.

Personalulu directiunulu, diurnele membriloru etc. dupa proiectulu de regulamentu vor consuma in totu anulu aproape la 6000 fl. v. a. pecandu acesta suma, deca consistoriele ar conduce manipularea, in totu anulu s'ar potea economisa. Ca percentele s'au ridicatu dela 6% la 8% cu acest'a nu multu dobandimu, mai multu ca prin acea s'a ingreunatu poporulu, pe care voimu alu ajutura prin imprumuturi cu percente mici.

Avemu credintia firma ca venerabilele sinode eparchiali vor hotari asupra manipulatiunei acestoru fonduri finalminte. Simtiulu de dreptate, iubirea fratiesca sunt totu atatia factori principali, de cari fiii acestoru doue eparchii trebuie se fie condusi in actiunile loru. Impartirea se va face usioru, candu iubirea si dreptatea nu va lipsi dintre frati, precum credemu nu va lipsi. Frecarile avute cu serbii sunt de ajunsu fora ca acei fiii de o credintia si de unu sange se se mai certe si intre sine.

O administratiune comuna, si corecta, nu se pote nici imagina. Dupa §. 22 din amintitulu proiectu de regulamentu sinodele eparchiali au se esamineze fiacare de sine computele anuale substernute de catra directiunea fonduriloru, er' rezultatulu esaminarei se-lu comunice imprumutata, si aflandulu in ordine, ambele sinode dau in contielegere *absolutoriu*; deca intre sinodele esaminatorie s'ar esca diferentie necomplanabili prin contielegere imprumutata etc. dupa §. 23 are locu apelatiunea la congresulu nationalu bisericescu. Ambele aceste puncte sunt impracticabile.

Scimu ca de dupa statutulu organicu sinodele eparchiali se tienu totudeun'a la Duminec'a Tomei si numai in casuri straordinari alta data. Intrebu: cum vor potea acelea sinode, care in acelasi timpu tienu siedintiele, censurandu computele directiunei fonduriloru, se si le comunice imprumutatu inca in acea sesiune si se decida asupra loru? Nu este aci o imposibilitate fisica? Apoi candu se vor ivi diferentie, si aceste ambele parti ar vrea intre sine se le complaneze, catu timpu se va recere spre acest'a? Siedintiele sinodali atunci va trebui se tienu aproape la doue septemani.

Totu asia de impracticu lucru ni se pare si apelat'a la congresulu nationalu. Congresulu se tiene totu la trei ani de regula; astfelu pana acel'a va aduce sentintia finala asup'a cutarei cestiuni in privintia careia sinodele nu s'a potutu contielege, va trebui asteptatu doi ori trei ani. Si in acestu restimpu, dupa cum va fi gravitatea cestiunei nedeslegate, administratiunea pote fi impededata, ba si suspinsa.

Aceste sunt totu atatea cercustantie, din cari se vede apriatu, ca administratiunea comuna nu pote se fia salutaria pentru noi, si ca prin urmare fondurile sunt de a se imparti.

Am facutu aceste pucine reflesiuni la administrarea fondurilor nu din reintia, ci din interesarea ce-o amu de binele si prosperarea santei năstre biserici, ér Sinodulu va lucrá dupa cumu va aflá de bine.

N.

Proiectu de Regulamentu.

In „Lumina“ Nr. 11 a. c. s'a publicatu proiectulu de regulamentu pentru administratiunea fondurilor comune bisericesci si scolare, care necesariaminte ar trebui se fia unu documentu istorico-juridicum, ar trebui respicatu se cuprinda dreptulu si obligamentulu partiloru constitutive, a dieceseloru la olalta luatu si a fia carei separatu, dar acel'a in adeveru nici pe departe nu corespunde scopului. Nu pentru persóna, ci pentru momentuositatea obiectului, mi-am luatu voia unele observari individuale a face cu atát'a mai vertosu, càci se apropia Sinodulu, in care dóra se va censurá si aprobá acelasi proiectu.

Proiectulu amintitu tréba se tientésca la progresarea, bunastaréa si asigurarea fondului comunu, candu dispu-setiunile proiectului, asia cum sunt, tocma inpedeca, séu barem impreuna efectulu, càci nu potu cugetá asia si atátea afaceri, câtu in locu de 4 siedintie plenarie a directiunei, pe langa care mai potu avé locu si estraordinarie, si in tóta lun'a ordinarie, in 2 siedintie nu s'ar po- tea efeptuí, pentru casuri momentóse si urgente, tóte bine precisate, convocanduse si siedintia estraordinaria, — éra afacerile curinte, intre cari sé se intielega si impru- mutulu in sume mai mari in siedintia directorala incuviinti- atiu, care cu asemnarea e afacere identica, si cele mai marunte concredienduse directorului. — Astfelu potenduse resolvá tóte intrebatiunile fondului, i s'ar poté economisá o suma enorma a speseloru recerute la siedintiele cele multe.

Unde e vórba de bani lacomosi pe langa firmitatea caracterului si curatieni'a maniloru, de tóte afacerile tréba legata. respunsatatea.

Inspectiunea nu numai asupra manipulatiunei banale ci peste totu asupra afaceriloru oficióse cu dreptulu se póte cere dela capii dieceseloru, ba § 32 inspectiunea o pretinde sub respundere; dar efectulu se. inpedeca, s'a trecut cu vederea, cà de inspectiune se tiene strinsu visitatiunea cassei inopinata, si acésta parte esentiala a inspectiunei séu de felu nu, séu fórte cu greu se va poté implini, daca directorulu (séu ori cum s'ar numi capulu oficiolatului) cu totu personalulu perceptoratului nu va fi intr'unu locu cu unu capu eparchialu, càci daca episco- pulu va si caletóri acolo unde se afla cass'a p. e. la Temisiór'a, deórece unu episcopu rarv póte caletóri fora cutare sgomotu, si asia pe unu momentu in cassa abusu- rile se voru poté acoperi, care ar trebui se aiba grele urmari, ba inca se póte dice cà tocma acésta jurstare locala, pentru abuseri ar fi modru bine venitu *Procul a Jove*.

Póte cà cineva va aflá dificultate in acea, cà prefe- rintia unui episcopu ar fi vatemare pentru celalaltu, dara asia dificultate e numai paruta, càci preferentia va dá nu- merulu mai mare a credintiosiloru; episcopulu care nume- ra mai pucine suflete, — daca e sinceru binevoitoriu a fondului comunu, bucuros va consimti cu coleg'a seu, barem unulu se póta avé inspectiunea receruta, avendu si celalaltu óbre care dreptu.

Inspectiunea dara ar pretinde ca in asta privintia proiectulu sé se eluce de nou. Directorulu cu activitate mai latita, incopiatu cu perceptorulu se formodie unu oficiolatu de sine cu localitate ficsa acolo unde e si ca- pulu diecesei.

Multe ar fi de observatu in dispu-setiunile proiectu- lui amintitu, dar pentru scurtime insemnu numai din § 11

care e contrariu naturei lucrului, càci in protocolu unu punctu, o litera, séu semnu ortograficu nu la loculu seu pusu, ce usioru se póte trece cu vederea, schimba, altera intielesulu, deci protocolulu, care in partea oficiósa esen- tiala vine in atingere cu perceptorulu contraaginte si juris- consultulu, acestor'a nu se póte concrede. Ací s'ar crutiá unele spese necesarii, cari ar fi fostu aiurea de crutiatu,

Nu aflu consultu, ca fondulu, cum vré § 12, se pri- mésca sarcin'a de 7% dela sum'a cautionala, candu obli- gatulu póte banii sei elocá aiurea, si numai obligatiunea bine securisata se depuna, care ca documentu de pretiu dinpreuna cu inventariulu § 17 se va pestrá in cassa, a careia un'a cheia e la directoru.

In § 45 se recunóscé unu principiu atátu de dreptu câtu de salutaru, ca din banii fondului sé se ajutore poporulu ort. din ambele diecese, dar favorulu acest'a, — sciundu cà poporulu e cam de rondu seracu, cà cu câtu e cineva mai seracu, cu atát'a are mai multe lipse, sar- cin'a cu atát'a mai tare o simte, — nu convine cu dispu- setiunile §§-loru 36, 43, 44 daca sum'a cea mai mica de imprumutari se defige in 200 fl; — intre conditiunile imprumutarii sunt cele mai multe superflue. deci asupri- tórie pentru seraci. Favoru in principiu, inpedecatu in fapta.

Eu nu sciu la vr'o cassa publica mai aflase aseme- nea esemplu, ca imprumutulu afora de spesele sale cu cascigarea documenteloru de securitate, si camat'a nor- matisata, se póte si spesele cassei de manipulatiune? nici acea nu sciu, cà óre asemenea dispu-setiuni redica- voru séu nimicivoru vadi'a fondului comunu?

Proiectulu pomenitu vorbesce de fondu comunu, dis- pune de manipulatiune comuna, dar nicairi nu deduce, de unde si cum s'a nascutu fondulu acel'a comunu? si daca serbii au datu o suma in partea si folosulu romaniloru din 2 diecese, de unde se deduce cà manipulatiunea tréba se fia comuna? séu daca amendóue diecesele sunt con- vinse si tréba se fie convinse, cà prosperarea nu se póte asteptá altcum, — unde si cine a renunciatu la impartirea lui? Si mai pe urma remanendu manipulatiunea comuna, unde e ceva provisiune in privintia proportiunei obser- vande la impartirea usufructului? — Eu credu cà tóte acestea ca conditiune *sine qua non* ar trebui in tipu de statutu elaborate, daca voimu ca urmatória progene- ratiune se nu se certe.

Éta defectele, si dispu-setiunile mai multu numai arbitrare decátu pe venitoriu folositórie, mai multu spe- satórie decátu adunatórie, cari dóra au fostu/privite de scopu speculativu.

Arcosl.

Unu articulu interesantu!

„Trompeta Carpatiloru“ dela unu corespondinte din Tran- silvania publicá unu articlu interesantu ce ne privesce pre noi romanii ortodoəsi de dincóci de Carpati. In acelu articlu se cere interesarea fratiloru din Romani'a, respec- tive a bisericei mame de acolo, de noi si de biserica nostra nationala. Ne grabimu alu comunicá aci per estensum publicului nostru impreuna cu cuvintele multu eruditului nostru publicistu dela suslaudatulu diuariu, cu cari ilu precedéza:

Primimu unu articulu fórte importantu, de celu mai mare interesu nationalu: unitate prin ortodoesi'a altariului.

Acestu barbatu maturu, autoru alu articolului, este de ace- lea-si credintie cu noi, in totu ce privesce nationalitatea si omo- genitatea in biserica.

Sunt atátea gandiri profunde in acestu articulu, cà ar tre- bui cetitu si recetitu de totu romanulu.

Dumnedieule! veni-va unu timpu candu toti Romanii se fie in giurulu aceluia-si potiru; intr'o singura credintia, precum sunt de unu singuru sange, cu o singura limba! — C. B.

Interesarea de biserica, Alegerea Mitropolitului romanu dreptcredintiosu pentru Transilvani'a si Ungari'a, alegerea episcopului ortodocsu pentru Aradu, suferintele bisericei romane din Ungari'a si necesitatea unui ajutoriu.

Candu dorimu intelegerea si desteptarea spiritelor romane din ori-ce ti'ra; candu dorimu, ca romanii se duca o vie'tia morala si se cre'sca in puterea materiala si fisica; candu dorimu jertfe si martiri pentru cauzele inalte nationale, pentru naintarea no'stra nationala; atunci credemu, ca e de trebuinta a judeca seriosu si a ne interesá de biserica romana din ori-ce parte, ca de unu factoru principalu pentru realizarea acestoru dorintie.

Este dar o necesitate, ca biserica Romanilor se fia la inaltimea ei; este o datoria, ca guvernulu s'o ajute, puterile tieri ei inteligenti'a se o spriginésca, deca voiescu ca romanii se devie unu poporu cultu ca Francesii si Germanii. Deci ajutati biserica romana, ca se lucreze ea cu mai multa putere oratorica, caci atunci ajutati la cultura poporului romanu. Nu o despretiuiti, nu o dejositi, nu combateti datinele ei religionari, caci o sfasiati, o nimiciti, fiinduca spiritele diavolesci, vinu'acolo unde privighietorii sunt ucisi cu dispretiu; ele seducu poporulu, imparecheza si impedeza inaintarea Romanilor, pe candu ei, — strainii, — inainteza de admiratu pe spatele acestui'a. Nu ii ascultati, ci priviti ce facu ei.

Nu ve disugste cestiunea bisericesca a papistasiloru, ci studiatu si ve convingeti, ca alt'a este nesuinti'a bisericii romane ortodocse, alte legaturile ei sociali si cu totulu alt'a e nesuinti'a bisericii papistasie. Elementele ei corcite din care se compune a trebuitu se o aduca la unu scopu lumescu anti-evangelicu.

Cei ce dorescu, ca romanii de sub alte stapaniri din alte tieri, inca se propasiesca si se nu se lupte intre sine, se nu slabésca, se nu degenereze, ca se ii nimicésca si se ii inghitia cu incetulu inamicii seculari, cari au de multu ochiu reu asupra loru, acei romani din Romani'a libera se bine-voiesca a se interesá mai multu de afacerile loru bisericesci si scolari. De biserica, fiinduca ea a fostu in aceste tieri si anume in Austro-Ungari'a scutu si mai este si asta-di; de scola, ca prin scolele straine preparu strainii renegati séu in casulu celu mai bunu ómeni indiferenti de totu ce e nationalu.

Am adresatu aceste cuvinte pentru interesare, mai multu catra fii bisericii mame din Romani'a libera si chiar catra acea biserica a carei capu este *Esarchu* si care dupa prescrierile bisericii e detóre a se interesá de bisericele din intrég'a „Dacia“.

Biserica Romaniei pana la anulu 1700, a tienutu in braci-le sale biserica din Ardélu si Ungari'a. De atunci incóce ne a parasitu, ne a intorsu dosulu. Póte, ca ea ne crede pe toti romanii din Austro-Ungari'a sub biserica papistasia. Cam acést'a o intelegu, candu ne vedu tunsu si ne numesca ungareni. Cei cari vor crede asia ceva se afie, ca nu e asia, ci éta cum ne aflam.

In Transilvani'a esista o Metropolia gr. or. dreptcredintiosa cu resiedinti'a Mitropolitului in Sibiiu, ea e mai inflorita ca cea din nainte de anulu 1700, de si a fostu unu seculu si jumetate inormantata prin influinti'a celoru renegati, totusi la renascerea ei se afla cu mai multa vie'tia dar si cu lupte grele. Fiii Mitropoliei au esistatu parte pe langa episcopii serbesci, parte pe langa cea din Sibiiu. Ca n'au peritu aceste suflete se certa acum serbii cu unitii, cari le au lasatu mai multu vie'tia, cari au fostu mai umani, caci nu ii au inghititu.

Acésta Mitropolie s'a renascutu mai multu prin marele Archiepiscopu Andreiu Siaguna la anulu 1866; la anulu 1868 si-a facutu unu statutu de lege, la anulu 1869 s'a recunoscutu in lege Ungariei de Camer'a ei-si statutulu org. s'a sanctionatu de imperatulu. Dupa acést'a si-administréza tote afacerile ei independente, fora ca se póta influintiá guvernulu la alegeri séu la alte. — Mitropolia acést'a are dóue episcopii, un'a in Banatu la Caransebesiu unde se afla ca episcopu gr. or. Ioanu Popasu si alt'a in Ungari'a la Aradu, care coprinde si pe cea veduva a Oradei-mari. Mitropolia, ca Archiepiscopia, are peste siese sute de mii de suflete si fia care episcopie, cam asemenea, prin urmare peste unu milionu si jumetate de suflete dreptcredintiose. Pe langa Archiepiscopie si langa episcopie se afla câte unu institutu teologicu in cari se primescu mai numai tinori cu bacalauriatu si se preparu in cele teologice in trei ani de dile. Mai au fie-care si câte unu institutu pedagogicu in care in trei ani se preparu invetiatorii populari.

Teologii trebuiescu inainte de a só chirotoni se fi servitu doi trei ani ca invetiatori. Archiepiscopi'a are si dóue Gimnasil confesionali, adeca cari nu stau sub regimu, ci are unu senatu bisericescu pe langa Episcopie ca Inspec'tiune suprema. Unulu

se afla in Brasiovu si altulu in Zarandu la Bradu, are o scola reala si alt'a comerciala cu câte trei clase in Brasiovu; siese scoli normale cu câte 4 clase si peste siese sute de scoli populari. Episcopiele inca au in tote parochiele scoli.

Metropolia dreptcredintiosa, prin mórtea nemuritorului Andreiu Siagun'a intemplata in 16 Iunie 1873, a devenitu vacanta, ea s'a intregitu iute prin alegerea prea blandului episcopu Procopiu Ivacicovieiu alu Aradului in 28 Augustu 1873. La episcopi'a vacanta a Aradului s'a alesu in 11 Noembriu anulu trecutulu arhimandritulu Mironu Romanul si in 13 Ianuariu anulu curentu s'a hirotonitu de episcopu alu Aradului. Despre aceste alegeri s'au scrisu multu in diurnalele no'stre si póte din caus'a multeloru scrieri nici nu ne au potutu intelege fratii din Romani'a, deca se va fi interesatu de noi. Alegerea s'a intemplatu aici dupa legea bisericei de autonomie si statutulu ei organicu recunoscutu de legiutori si de Imperatulu. Alegatorii s'au compusu pentru alegerea Mitropolitului din 120 de deputati, alesi din tote parochiele celoru trei episcopii, intre cari au fost 40 din cleru si 80 dintre mireni. Alegerea episcopului s'a facutu de catra 60 deputati alesi de parochiele Episcopiei Aradului intre cari 20 au fostu clerici si 40 mireni. Deputatii mireni se alegu din barbati inteligenti, cari sunt cunoscuti ca si-au facutu unu trecutulu cu merite. Insuper concurentiloru s'au cantatu mai multu in merite din vie'tia loru trecuta. Scriere, oratoria, melodia si pompa bisericesca, nu s'au consideratu. Concrentii la Metropolia au fostu numai cinci, cei doi numiti si alesi, episcopulu Popasu, arhimandritulu Popea, si protopopulu Metianu, cei mai principali in clerulu nostru, cu atátu mai vertosu ca altii cu trecutulu nu mai avemu. Si se fia ceva avere bisericesca ar potea fi toti episcopi in episcopiele loru veduvite: Oradea si Temisó'r'a. O insusire o cautu deputatii pe aici, acést'a érá ca concurentulu se nu fie clientulu guvernului. In acést'a se insiéla, caci deca unu concurentu in trecutulu lui n'a fostu clientu alu guvernului ca episcopu trebuie se fia subordiu natu legiloru si se lucreze a se cescutá acelea.

Pregatirea Theologiloru pentru posturile cardinali de episcopi etc, adi dicu, nu sciu de se face, pentru ca se trimitu clericii a invetiá filosofi'a si drepturile la Universitati reformate in Lipsca, Vien'a. Cei betrani'si-au facutu in institutul papistasiescu din Vien'a, si altii in institutele semicomplete din Carlovietiu si Versietiu si altii in Sibiiu. De acést'a eu credu, ca teologii nostri nu se potu mesurá cu ai d-vóstre veniti din Rusi'a si nici nu potu crede, ca studiele filosofice si juridice ale celoru dinteiu le adjutu multu pentru inflorirea bisericei. — In timpurile candu ne clatinamu in tote, trebuie a ne ingrigi de preparatiuni si anume: a paditoriloru (episcopiloru), a protopopiloru si chiar a preotiloru. Multu póte face unu preotu in o comuna romana pentru redicarea poporului, pentru cultura si indrumarea vietiei lui; cu multu mai multu unu protopopu, si deosebitu de multu episcopulu. Pentru cetitorii de la noi asi putea spune esemple; pentru cei din Romani'a aducu de esemplu pe marele Siaguna, care in 26 de ani a facutu din clerulu decadintu unu cleru cu vie'tia si care se-si cunosca chiamarea; din subjugare l'a facutu se-si redice fruntea; din saracie, a adusu biserica la óre-care stare.

Cu tote acestea nu potemu noi inaintá ca pe trepte. — In Transilvani'a si Ungari'a esiste la Romani si o mitropolie unita cu biserica papistasia, cu resiedinti'a in Blasiu si dóue episcopii in Gherla si Lugosiu. Au si acestea gimnasil, scoli teologice si scoli populare. Se intempla ca intr'unu satu seracu se fia dóue biserice de lemnu, un'a unita si alt'a neunita, si dóue scóle, cari numai asia nu se potu numi in locu se fia câte un'a corespundetóre. In privinti'a moralei se impedeza Romanii unii pe altii la inaintare, si trecu in toti anii de colo si pana colo la religii. Adesea sunt batai intre frate si frate adevératu, ca unulu e unitu si altulu neunitu. E mare suferinti'a Romaniloru din caus'a acést'a si e singur'a impedezare ca se nu inainteze Romanii, ér amerintiarea bisericii romane dreptcredintiose mai alesu atunci, candu biserica papistasia e in lupta este vedita. Cine nu vor crede acestea se intrebo care e scopulu principalu alu bisericei unite? si va aflá respunsulu francu: „Latirea santei Uniri.“ Se intrebe cine alege si face pe canonicii si episcopii unitiloru? si va aflá cei straini. Deca ii alegu si ii facu strainii, trebuiescu se aiba o tianta si unu folosu caci, nu so platuscu loru din fondurile papistasie mii si mii de florini de dragulu lelii. Esemple batatóre la ochi au adusu diurnarele neinteruptu: Denumire lu Olteanu, unu renegatu, de episcopu etc. Tiepotulu ca averea bisericei unitiloru e contopita in fondurile Papistasiloru din Post'a; neconcederea de a avea Sinódo si casulu scarnavu de la Cohalmu, unde a jertfitu unu preotu harnicu, de ce n'a lucratu la latirea S. Uniri cu biserica papistasia; si deci de mii esemple durérose de prin ti'ra sunt dovada. Scopulu venetórei e ca averea Romaniloru se cadia in manile Papistasiloru

si Romanii s' se certe ca doi caletori beti de pe drumu ca astfelu, se póta fi, cu pretestu, pusi sub lege despotica—Temerea e cu atât mai mare, cu câtu biserica unita e disciplinata pentru venatore. Canonicii si Protopopii lor sunt Prefectii si inteligenti'a si literati uniti sunt Tribuni. Unii lucréza póte dintr'unu scopu, altii din altulu, ca se faca o confesiune in care se aiba pre Romani in majoritate si se tarasca pe ceialalti in politica. Nu sciu d-loru déca Regimulu nu vrea si acést'a. — Destulu, ca inteligenti'a combate confesiunismulu in gur'a mare si atragu, sioptindu pe dedesuptu la o natie. Din contra inteligenti'a ortodoxa, literatii gr. or. atâtu se intereséza de biserica, câtu ai d-vóstre din Bucuresti, cari o dejoséza si ridu de afacerile ei, ér dusmanii pescuescu in turbure.

Acést'a viétia romanésca bisericesca, nu are numai acést'a suferintia, ca nu potemu esecutá program'a lui Siaguna prin constitutiunea bisericesca liberala, prin Sinóde si contribuii pentru inffiorarea scóleloru, cáci se facu din partea unitiloru zizanii si se impedece. Déca legea impune unei comune bisericesci, ca se aiba unu preotu si invetiatoriu harnicu cu bacalauriatu, pentru care e lipsa si salariu, ca la indemnulu, ca se contribuiesca la acést'a, vinu fratii uniti si dicu: luati legea unita, ca ve facemu ori ce natarau ca preotu etc, ci astfelu, suntemu si in neincetata lupta între noi si strainii potu a ne domni. Robiti apoi putemu fi cu dreptu cuventu, pentru ca se denuntia unii pe altii, ca unii ar stá in legatura din afara cu Rusii si ceialalti cu Rosii. Acestea sunt pretecestele ascunse ale guvernului de nu dá Romaniloru ore cari drepturi. Din acést'a osanda biserice'a romana din Austro-Ungari'a nu scapa, si nu va scapá de câtu atunci candu fratii uniti se vor reintórce la trupulu nationalu, care dupa preotii lor non datur séu candu vor primi legatur'a: „nici de la voi primimu suflète la noi si nici de la noi se primiti voi. Minoritatile se mérga in comunele mestecate la biserice'a „si scól'a majoritatii“. La acést'a inca séu disu in anulu 1863 Non possumus. In fine midiloculu de ajutorare ca se scapamu este ca, biserice'a romana dreptcredintósa se aiba unu fondu bisericescu din care s' se adjute preotii si invetiatorii comunelor serace; se póta infintia scoli.

Dreptu aceste, déca biserice'a papistasia din Rom'a se intereséza de papistasii ei din Romani'a trimitendu-le adjutore; déca biserice'a lutherana si reformata asemenea face prin fondulu: Gustavodofferian, biserice'a nóstra mama din Romani'a séu, déca ea dórme, barbatii Romaniei se nu se intereseze de noi? Au dóra a invetiatu biserice'a Romaniei de la cea Grecésca din Constanti-nopole nu mai se ia din provintii si se nu le adjute? Acea inca avea scopu ca numai fii Greci s' se adjute. Dóvada daniile Episcopiloru de nému grecescu fosti in Romani'a. Dupa santele canóne capulu bisericescu alu unei natiumi are a ingrijí de fii ei. Ast-felu dar Sinodulu Romaniei, primatu Barbatii ai Romaniei ar trebúi s' se intereseze de noi; si prea desu cerut'a mosie, a *Marisieniloru* care s'a daruitu de Principele Ionu Constantinu Basarabu in 13 Iuniu 1700 Archiepiscopiei din Ardélu, se lucréze se decida a se dá acést'a cu unu dreptu alu ei, din temeiu.

Cá Archiepiscopii'a din Sibiu e renascuta din temeiu, de rusine n'are nici biserica catedrala, n'are nici o scóla normala, si n'are nici teologia completa, dovada ca-si prepara clerici la confesiuni straine. Mai in colo ar fi macar atunci timpulu a ve interesá candu Maghiarii s'au hotaritu se ne faca langa Universitate'a lor din Pest'a o facultate teologica — firesce cu scopu; — s' se destépe Romanii din Romani'a se faca macar la d-lor in Bucuresti o facultate teologica, ca cea din Petersburgu, ca se putemu trimite clerici acolo la *Esarchatu* spre pregatire. In urma ar fi timpulu s' se intereseze cei de la biserice'a mama ca se ne cúnosca mai de aprópe bisericéle, cartile eclesiastice normativele canonice si scrierile dogmatice si istorice, si totu astfelu si noi pre ale d-loru, ca se avemu o fóie bisericesca predicatórie didactica la inaltimea ei pentru toti Romanii ortodocsi, care se ne aduca si sciri despre viétia prosperitóre a tuturor'a.

La incheiere da-mi voia, d-le redactoru, ca se insemnu si ceva de mirare si se descoperu si o recunoscintia, care de multu o portu fora a o putea espirá. De miratu aflu ca eu numai singuru singurelu pe Domni'a ta te cunoscú ca te interesezi de afacerile bisericesci si de noi. Potu se mai fie barbati pe alte cai dar, pe calea bisericesca, murindu contele Rosetti, singuru numai esti, care te interesezi de biserice'a nóstra si de acést'a m'am adresatu la pretiuit'a Trompeta Carpatiloru.

Apoi scrierile stimatu Domnii Tale, precum: Monastirile inchinate si alte, publicate in Buciumu si Trompeta, crede ca, i va pastrá renumele pe viitoriu la tóte bisericéle nóstre romane ortodoxe. Recunoscintia vine totdeun'a dupa móрте, de la noi

inse de la multi de dincóce de Carpati primesece acea recunoscintia cu dorintia ca se traiesci, se te lupti se obosesci pentru midilócele inaintarii nóstre bisericesci si nationale. C.

VARIETATI.

+ *Anunziu importantu.* Dilele aceste s'au gatitu pe malulu stingu alu Oltului, din susu de Slatina, o caldarusia cu mai bine de patru oca moneda romana, dinari cei mai noi din anulu al V-lea alu Imperatiei lui Marcu Auereliu, si cele mai vechi ale lui Vespasianu. Tóte aceste monede au incaputu in manele lui d-nu Bolliacu care va dá curundu relatiune despre ele. Aceste monede sunt fórté multe de câte unu feliu: Trajani si Adriani, mai alesu, fórté multi. Nici o mare raritate nu s'a potutu gasi între aceste monede. Pentru costumuri nationali, cine vor fi doritori de salbe, au ocaziune se-si faca asemenea salbe pentru costumulu national de câte q suta de Trajani séu Adriani, numai cu câte unu leu si dóue-dieci bani pies'a bine pastrata si curatita fora stricatiune. Amatorii potu profitá de acést'a ocaziune pana la sfarsitul lunei lui Martiu viitoriu pentru ca atunci numai se vor trimite in streinatate, dupa incredintiarea ca in tíera nu se gasescu amatori de asialucru. Doritorii se vor adresá la administratiunea *Trompetai Carpatiloru*.

□ (*Bibliografia*). A esitu de sub pres'a Asociatiunii „Unirea“ si se afla de vendiare la acea tipografia si la magazinulu Romanu alu d-lui A. V. Ionescu pré frumós'a scriere *Femeile de Iuliu Pederzani* tradusa de Iunius, cu pretiulu numai de 50 bani esemplariulu. Drepturile femeiei fiindu cu cea mai mare justitia aperate, sperámu o buna primire mai alesu din partea tuturoru Dómneloru, de a se întrece la cumperarea acestei interesanti scrieri. (*Semenat.*)

== In caus'a zidirei unui edificiu langa biserice'a catedrala, conformu decisiunei sinodale din a. tr. consistoriulu a emisur o comisiune statatória din dd. Andreiu Papp, protosincelu, Dr. Atanasiu Siandoru, Ioanu P. Desseanu, Georgiu Dogariu, Georgiu Pop'a si Petru Petroviciu, avendu acést'a comisiune a gatit planulu corespundietoriu spre alu susterne sinodulu pentru desbateré si aprobare. Avemu speranti'a, ca cladirea se va incepe numai decátu dupa incheierea sinodulu.

— Cea mai mare campana (clopotu) in tóta lumea se afla la Moscavi'a; are o greutate de 4440 magi; 19' si 3" naltimea; partea inferiora a periferiei e de 60' englese si 9"; laturile au o grosime de 2'. Pe laturi giuru impregiuru sunt scobite figurile tiarului Alecsiu si a imperatesei Anna.

Post'a Redactiunei.

Dni G. P. in Sibiu. In colónele fóiei nóstre vei fi bine primitu totdeun'a. Cele trimise se vor publicá. Ai apucatu o directiune demna de chiamarea spre care te pregatesci. Diligenti'a numai si zelu!

La noi e putredu merulu nu-i modu de curatire

Si totu ce se speréza sunt simburii din elu. (A. Muresianu)

Dni I. B. B. Pre „Iuda“ lu-vomu canonisi la timpulu seu. In colónele fóiei nóstre te primimu cu placere.

Mai multi dd. colectanti, cari au incasatu prenumeratiunile restante, sunt rugati, a le administrá redactiunei fora amenare.

CONCURSU.

2

Devenindu vacanta parochi'a din comun'a Sirbi protopopiatulu Luncii: pentru deplinirea aceleiasi parochii se deschide concursu pana in 25. Martie a. c. candu va fi si alegerea;

Emolumentele sunt 24 de jugere pamentu aratoriu, cortelu liberu, stólele indatinatate, o jumatate de di de lucru, lemne de focu, biru dela 140 de case.

Doritorii de a ocupá acést'a parochie voru avea recursurile sale bine adornate pana la terminulu prefiptu ale transpune la protopopulu tractualu in Oradea-mare. Sirbi 27 Februariu 1874.

Comitetulu parocbialu:

In. contielegere cu mine; Gavriilu Neteu protopopulu Luncii.